

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број/Број:
Сарајево/Sarajevo, 22.2. 2013.

**IZVJEŠĆE O RADU
PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE ZA
2012. GODINU**

K A Z A L O

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE.....	3
2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA VOJNIH OSOBA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BIH I MINISTARSTVU OBRANE BIH	4
2.1. Postupanje po pritužbama	4
2.2. Statistički pregled obrađenih pritužbi u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH	10
3. UVJETI ŽIVOTA I RADA U VOJARNAMA ORUŽANIH SNAGA BIH	14
3.1. Nenajavljeni posjet Brigadi taktičke potpore Oružanih snaga BiH.....	14
3.2. Nenajavljeni posjet Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH	15
3.3. Najavljena posjeta 6. pješačkoj brigadi Oružanih snaga BiH	15
3.4. Posjet vojnog povjerenika jedinicama Oružanih snaga BiH pri Misiji ISAF u Afganistanu	16
4. SURADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA	17
4.1 Suradnja vojnog povjerenika sa Zajedničkim povjerenstvom za obranu i sigurnost BiH.....	17
5. OSTALE AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH U 2012. GODINI.....	20
6. PREPORUKE PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH ZA UKLANJANJE UOČENIH NEDOSTATAKA	27
6.1. Preporuka koja se odnosi na obvezu straže sanitetskog osoblja.....	27
6.2. Preporuka koja se odnosi na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla	27
6.3. Povreda Zakona o službi u Oružanim snagama BiH vezana uz privremeno upućivanje i postavljenje na formacijsko mjesto nižeg čina	27
6.4. Nepoštivanje propisa prilikom postavljenju profesionalne vojne osobe za vršitelja dužnosti ...	28
6.5. Primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju	28
6.6. Pooštavanje kriterija za prijevremeno unapređenje u Ministarstvu obrane BiH.....	29

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Sukladno članku 5. stavku (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik BiH (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2012. godinu.

Unutar pravnog okvira djelovanja, koji čine Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH i Poslovnik o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10), nastavljena je dobro utvrđena praksa ulaganja napora i pružanja pomoći u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Oružane snage BiH).

Kroz postupke i istrage provedene povodom pritužbi pripadnika Oružanih snaga BiH u 2012. godini, prema uputi Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH, na temelju saznanja vojnog povjerenika, Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH izdvojio se kao bitan i neodvojiv mehanizam na području civilnog parlamentarnog nadzora nad Oružanim snagama BiH.

Posjeti vojnog povjerenika lokacijama Oružanih snaga BiH te upoznavanje nadležnih o stanju ljudskih prava na terenu ulijevaju veliko povjerenje profesionalnih vojnih osoba, kako u transparentan i efektan rad institucije parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, tako i u neovisnost njegova djelovanja u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta.

Bitan element podrške bez kojega bi bilo otežano provoditi aktivnosti iz nadležnosti vojnog povjerenika predstavlja stav koji je Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH zauzelo u odnosu na rad vojnog povjerenika.

Izvješće o radu za 2012. godinu prati dobru praksu prethodnih izvješća o radu - onima za 2010. i 2011. godinu, pa je slijed navođenja rada na pritužbama, posjeta i ostalih aktivnosti u radu vojnog povjerenika zadržan i u ovome Izvješću.

Tako će najprije biti prikazano stanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH uz navođenje ključnih problema i statističkog pregleda pritužbi. Potom će biti opisani uvjeti života i rada u vojarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, a koje je vojni povjerenik utvrdio na temelju obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta. U Izvješću je navedena i vrlo dobra suradnja vojnog povjerenika s poimence navedenim organizacijama i institucijama, s posebnim naglaskom na profesionalnu i uspješnu suradnju sa Zajedničkim povjerenstvom za obranu i sigurnost BiH koja je polučila i izvjesne zajedničke aktivnosti. Nakon toga je dan pregled ostalih aktivnosti Ureda vojnog povjerenika. U posljednjem dijelu Izvješća dan je pregled temeljnih preporuka za poboljšanje stanja ljudskih prava, a što ih je vojni povjerenik izdao Ministarstvu obrane i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH.

2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA VOJNIH OSOBA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BIH I MINISTARSTVU OBRANE BIH

2.1. Postupanje povodom pritužbi

U 2012. godini problemska područja zastupljena u pritužbama povodom kojih su vođeni postupci, a koje su se težinom i ozbiljnošću izdvojile tijekom istražnih radnji, mogu se podijeliti na sljedeće:

1. pritužbe koje se odnose na obvezu straže sanitetskog osoblja;
2. pritužbe koje se odnose na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla;
3. povreda Zakona o službi u Oružanim snagama BiH vezana uz privremeno upućivanje i postavljenje na formacijsko mjesto nižeg čina;
4. problemi s grijanjem u Oružanim snagama BiH;
5. ishrana u Oružanim snagama BiH;
6. nepoštivanje propisa prilikom postavljenja profesionalne vojne osobe za vršitelja dužnosti;
7. primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju;
8. pooštavanje kriterija za prijevremeno unapređenje u Ministarstvu obrane BiH;
9. intervencija vojnog povjerenika na posljednji interni natječaj za unapređenje dočasnika i časnika u Oružanim snagama BiH

2.1.1. Pritužbe koje se odnose na obvezu straže sanitetskog osoblja

Vojni povjerenik zaprimio je više pojedinačnih pritužbi pripadnica Oružanih snaga BiH, medicinskih sestara po struci, koje su vojnom povjereniku uputile pritužbu na obvezu straže. Naime, upućene su na stražu 7 dana po 24 sata na lokaciju u predjelu šume, gdje su nehumani uvjeti, uključujući ishranu i vremenske okolnosti.

U ovome slučaju vojni je povjerenik izdao Preporuku Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH kojom ih je obvezao na osiguranje pravilne primjene odredaba Pravilnika o nošenju i uporabi oružja od 28. 7. 2006., broj: 04-02-4049/06, kao i poštivanje odredaba SOP-a o osiguranju objekata, tehničko-materijalnih sredstava i ljudstva u Oružanim snagama BiH, broj: 16-05-03-15-16-139/08 od 26. 5. 2008., i SOP-a sanitetsko-veterinarskog osiguranja zapovjedništava i jedinica glavne logističke baze Oružanih snaga BiH, broj: 16-15-13-22-02-3-527-2/09 od 7. 9. 2009.

Osim navedenog, vojni povjerenik obvezao je Glavnu logističku bazu Zapovjedništva logistike Oružanih snaga BiH na poništenje naredbe o čuvanju straže medicinskih sestara, pripadnica sanitetske satnije, jer nemaju odgovarajuću obuku i pismeno odobrenje za zaduživanje oružja, niti su zadovoljile provjeru osposobljenosti u proteklih 12 mjeseci.

2.1.2. Pritužbe koje se odnose na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla

Vojni povjerenik okončao je postupak povodom predmeta pripadnika Oružanih snaga BiH koji se tiče prava na naknadu troškova prijevoza na posao i s posla. Naime, **Ministarstvo obrane BiH je, nakon intervencije vojnog povjerenika, donijelo odluku kojom se poništava ranije donesena odluka, a koja je bila izvorom povrede prava profesionalne vojne osobe.** Vojni povjerenik skrenuo je pozornost na to kako je do donošenja ove odluke postupanje i primjena podzakonskih propisa, a naročito donošenje novih propisa kojima se uređuje ova materija, bilo neutemeljeno. K tomu, napomenuo je da je Odluka Vijeća ministara BiH obvezujuća, pa postoji zakonsko pravo svih oštećenika u tome postupku da za svoja materijalna prava koja proizlaze iz radnog odnosa traže sudsku odštetu.

2.1.3. Povreda Zakona o službi u Oružanim snagama BiH vezana uz privremeno upućivanje i postavljenje na formacijskom mjesto nižeg čina

U predmetima su, po okončanju istrage a nakon što je utvrđena povreda ljudskih prava i sloboda u tim slučajevima, izdane preporuke Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH. Naime, **vojni povjerenik u spomenutim je preporukama ukazao na nepoštivanje Zakona o službi u Oružanim snagama BiH.** U prvome slučaju bila je riječ o nepoštivanju odredbe, a tiče se privremenog upućivanja profesionalne vojne osobe u drugu jedinicu na razdoblje dulje od četiri godine, iako je Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH propisano da takvo upućivanje vojnih osoba ne može trajati dulje od jedne godine. Druga preporuka tiče se postavljenja vojne osobe na formacijsko mjesto nižega čina u trajanju duljem od dvije godine, što je zakonski predviđen rok za takvo postavljenje.

U oba je navedena slučaja Zajednički stožer Oružanih snaga BiH, u odgovoru na Preporuke vojnog povjerenika, naveo da nije moguće ispuniti njima naložene obveze. Stoga je vojni povjerenik dana 30. 3. 2012. sastavio službene zabilješke o predmetima gore navedenih brojeva, u kojima je naglasio da Zajednički stožer Oružanih snaga BiH nije ispunio Preporukom naložene obveze.

2.1.4. Problemi s grijanjem u Oružanim snagama BiH

Kad je riječ o propustima nadležnih kojima se izravno ugrožavaju temeljna ljudska prava, tada je potrebno spomenuti zabrinutost koju je vojni povjerenik izrazio u vezi s grijanjem radnih prostora na lokacijama Oružanih snaga BiH. Naime, na temelju saznanja vojnog povjerenika, postoje indicije da nisu osigurani resursi za grijnu sezonu 2011./2012. Vojni povjerenik naglasio je da takvo stanje izravno utječe na zdravlje ljudstva, oštećenje postojećih postrojenja i infrastrukture, a moguće je i izazivanje izvanrednih događaja u smislu izbijanja požara zbog povećanih korištenja grijnih tijela uslijed maksimalne potrošnje električne energije. **Vojni povjerenik naglasio je postojanje sumnje da je zapovjedna linija počinila ozbiljan prijestup nečinidbe, što se ogleda u nepoduzimanju odgovarajućih mjera u cilju otklanjanja takvog stanja.**

Na temelju prikupljenih dokaza, vojni povjerenik utvrdio je da je problem u vojarni "Kozara" riješen. **Također je dobio uvjerenje da ubuduće neće dolaziti do sličnih problema u Oružanim snagama BiH,** jer je započelo sagledavanje zaliha energenata na svim lokacijama Oružanih snaga BiH kako bi se što prije uputio zahtjev za nabavu svih vrsta energenata potrebnih za grijnu sezonu 2012./2013. godine.

2.1.5. Ishrana u Oružanim snagama BiH

Vojni povjerenik bavio se i problemima u organizaciji ishrane pripadnika Oružanih snaga BiH. Posebice je istaknuta nezadovoljavajuća ishrana tijekom obavljanja stražarske službe na lokaciji skladišta MiMES-a "Daljani" (Donji Vakuf), 6. pješačke brigade i 4. pješačke brigade Oružanih snaga BiH. Navedeno je i kako higijenski uvjeti u prostorijama za pripremu hrane nisu zadovoljavajući. Također, postoje indicije da se od osoblja koje radi na pripremi hrane ne zahtijeva obavljanje sanitarnog pregleda, a evidentne su i razlike u ishrani pojedinih jedinica u smislu količine i kakvoće dostavljene hrane.

Izražavajući svoju zabrinutost zbog spomenutog stanja, vojni povjerenik uputio je dopise Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH navodeći sve evidentirane pojave i primjedbe pripadnika Oružanih snaga BiH i zatražio od nadležnih dostavu informacija o njima, a sve u cilju osujećivanja mogućih povreda temeljnih ljudskih prava i sloboda djelatnih vojnih osoba i narušavanja ugleda OSBiH.

Nakon opsežne istrage i prikupljenih podatka vojnom povjereniku potvrđeno je postojanje većine navedenih problema, ali je dano i obećanje da će u idućem razdoblju biti poduzeti potrebne mjere kako bi se organizacija ishrane podigla na višu razinu.

Poseban problem, kada je riječ o ishrani pripadnika Oružanih snaga BiH, i dalje je činjenica što se još primjenjuju pravilnici i drugi podzakonski akti koji nemaju pravnu snagu, odnosno prestali su važiti. Vojni povjerenik skrenuo je pozornost nadležnima na ovo pitanje, za što utemeljenje ima u Zakonu o službi u Oružanim snagama BiH i obvezi koja iz tog akta proizlazi, a to je donošenje novih akata i započinjanje njihove primjene.

Iz odgovora Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH proizlazi da su sumnje vojnog povjerenika bile opravdane, da podzakonski akti nisu doneseni ali se po ovom pitanju neprestano radi.

2.1.6. Nepoštivanje propisa prilikom postavljenja profesionalne vojne osobe za vršitelja dužnosti

Na području postavljenja profesionalne vojne osobe za vršitelja dužnosti na radno mjesto na kojemu poslove obavlja trenutačno odsutna osoba, **nadležni su pokazali nepoznavanje propisa i načina odnosno procedure imenovanja osobe za vršitelja dužnosti, što za posljedicu ima nepoštivanje ljudskih prava**. Naime, takvim postupanjem nadležnih profesionalna vojna osoba trpi dvostruku štetu:

- a) uskraćena su mu materijalna prava u skladu s poslovima formacijskog mjesta koje obavlja, kao i
- b) neračunanje vremena provedenog u činu na mjestu vršitelja dužnosti u slučaju kad je postavljen na formacijsko mjesto višega čina od vlastitog, a što je bitno za proces napredovanja u profesionalnoj vojnoj službi.

U ovome je predmetu vojni povjerenik izdao opću preporuku koja se temelji na navodenju biti tri konkretna predmeta, kao i zakonskih te podzakonskih akata koji temeljno uređuju ovo područje.

Općom su preporukom utvrđene sljedeće nepravilnosti:

1. U postupanju nadležnih pri određivanju vršitelja dužnosti za odsutnu osobu Zapovjedništvo logistike Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Zapovjedništvo logistike) iznosi vlastita mišljenja i tumačenja pravnih normi, koja za posljedicu imaju štetno djelovanje na adresate norme.

2. Dan podnošenja zahtjeva je dan kada je podnositelj predao zahtjev, a ne kada ga je zaprimilo nadležno zapovjedništvo, jer može proteći mnogo vremena od predaje zahtjeva do njegovog dolaska na ruke osobe koje se tiče, poštujući i imajući u vidu vojnu hijerarhiju.

3. Profesionalne vojne osobe, bez obzira na čin u Oružanim snagama BiH, ne smiju trpjeti štetne posljedice zbog neažurnosti i sporosti administracije.

U odgovoru ZŠ-a OSBiH na izdane preporuke (opća i pojedinačna) stoji:

Zapovjedništvo za potporu upoznalo je podčinjene jedinice sa smjernicama vođenja upravnog postupka (zaprimanje podnesaka), procedurama postavljenja i imenovanja PVO-a za vršitelje dužnosti, načinu popune obrasca ROS-1, te poštivanja zakonskih i podzakonskih akata koji su na snazi.

Predmet M.H.¹ : *utvrđeno postojanje odgovornosti Zapovjedništva logistike, te naređeno utvrđivanje pojedinačne odgovornosti osoba koje su učinile propuste;*

Predmet J.V. : *utvrđeno da je ispravno popunjen obrazac poslan posredstvom ZŠ-a OSBiH u MOBiH te da je, i pored postojeće administrativne sporosti u tim strukturama, stigao na vrijeme kako bi Naredba za imenovanog buli ispunjena s relevantnim datumima;*

Predmet D.S. : *postojali su određeni propusti imenovanog i osobe koju je mijenjao, ali i pogreške u popunjavanju obrasca ROS-1 od nadležnih, što je dovelo do kašnjenja u njegovoj dostavi u MOBiH i pogreške u datumima u Naredbi o postavljenju imenovanoga za VD.*

2.1.7. Primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju

Donošenjem novog Pravilnika o unapređenju profesionalnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, broj: 10-34-3-152-11/12 od 8. 6. 2012. (u daljnjem tekstu: Pravilnik o unapređenju), stavljen je izvan snage Pravilnik o unapređenju u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, broj: 13-02-3-1614/10 od 1. 4. 2012., kao i Naputak za izradu rang-lista časnika i dočasnika za unapređenje u viši čin u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama BiH, broj: 10-02-2-2564-2/10 od 20. 10. 2010.

U vezi s tim je vojni povjerenik uputio Ministarstvu obrane BiH dopis kojim se pohvaljuje donošenje novog Pravilnika, jer nudi bolja i konkretnija rješenja u odnosu na prethodni koji je izgubio svoju pravnu snagu. Vojni povjerenik na taj je način dao svoj komentar na Pravilnik, ukazujući na sve učinjene pozitivne pomake, ali i na određene nedostatke koji su još uvijek

¹ U Izvješću su navedeni samo brojevi predmeta ili inicijali profesionalne vojne osobe - podnositelja pritužbe, bez navođenja ostalih podataka o predmetu. Dakle, sve odluke koje je vojni povjerenik ovlašten donositi su prilikom prezentiranja javnosti anonimizirane, što je shodno obvezi poštivanja odredaba Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, Zakona o zaštiti osobnih podataka, te Zakona o zaštiti tajnih podataka.

prisutni. Na temelju pritužbi na novodoneseni Pravilnik o unapređenju, vojni povjerenik uputio je nadležnima i Dopunu mišljenja na podzakonski akt broj: 05/3-50-19-1244/11 od 4. 9. 2012. godine.

Ono što je posebno bitno naglasiti jest da je ovim Pravilnikom propisana obveza i Povjerenstva za unapređenje i Ministarstva obrane BiH slanja **pismenog odgovora na prigovor** odnosno žalbu. To ranije nije bio slučaj, pa vojni povjerenik ovu odredbu **cijeni veoma bitnom**.

Pravo na efektivan i djelotvoran pravni lijek jedno je od temeljnih prava sadržanih u Ustavu Bosne i Hercegovine i Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava. Vojni povjerenik nekoliko je puta, kako preporukama tako i drugim vrstama odluka koje je ovlašten donositi, nadležnima ukazivao na propuste **koji su se javljali uslijed nepružanja stranci mogućnosti korištenja prava na pravni lijek**.

Opća opaska vojnog povjerenika **veoma često** je vezana uz praksu donošenja **Pravilnika o unapređenju, a primijećeno je da je to slučaj s gotovo svakim novim raspisanim internim natjecajem za unapređenje. Potrebno je uspostaviti trajnije važenje ovog značajnog propisa**. Također se opaska odnosi i na pojavu objavljivanja odnosno neobjavljivanja usvojenih pravilnika u „Službenom glasniku BiH“, pa dolazi do toga da novi propis stupi na snagu neposredno pred raspisivanje natječaja ili pak pred zasjedanje povjerenstava. Ovdje bi svakako trebalo staviti naglasak na pravnu sigurnost i zakonitost pravnih akata, a koja se ogleda u prethodnom upoznavanju s propisima adresata norme na koje se ona odnosi. Dakle, ukoliko se podzakonski akt ne objavljuje u „Službenom glasniku BiH“ te tako nije dostupan javnosti, vojni povjerenik sugerira njegovo objavljivanje na oglasnim pločama jedinica Oružanih snaga BiH i Ministarstva obrane BiH. **Na taj bi se način povećala transparentnost donošenja ovih akata, te naglasila potreba za njihovom pravilnom i obveznom primjenom**.

2.1.8. Pooštavanje kriterija za prijevremeno unapređenje u Ministarstvu obrane BiH

Tijekom provođenja posljednjeg postupka unapređenja vojnom povjereniku obraćali su se pripadnici Oružanih snaga BiH koji su smatrali da su na bilo koji način oštećeni pri sastavljanju rang-lista osoba koje ispunjavaju/ne ispunjavaju uvjete za unapređenje. Određeni broj osoba uputio je pritužbu vojnom povjereniku na proceduru prijevremenog unapređenja.

Nakon što je obavio temeljit pregled svih akata kojima se normira ovo područje, vojni povjerenik svoje je mišljenje izrazio u aktu **Stav vojnog povjerenika u vezi s nemogućnošću prijevremenog unapređenja više osoba po posljednjem redovitom unapređenju u Oružanim snagama BiH**, koji je dana 28. 9. 2012. uputio Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH.

U konkretnom slučaju, vojni povjerenik smatra da su profesionalne vojne osobe koje ispunjavaju uvjet za prijevremeno unapređenje shodno odredbama Zakona i Pravilnika, a imaju tri uzastopne ocjene "odličan", ali **ne sve tri u sadašnjem činu**, oštećene i onemogućeno im je pravo na prijevremeno unapređenje.

Vojni povjerenik smatra nedopustivim što se, umjesto pokretanja postupka izmjene i dopune zakonskih i pozakonskih akata, oni samoinicijativno mijenjaju aktima niže pravne snage, kao što je npr. odluka.

2.1.9. Intervencija vojnog povjerenika na posljednji interni natječaj za unapređenje dočasnika i časnika u Oružanim snagama BiH

Tijekom prethodnih internih natječaja/oglasa za prijam i raspored dočasnika i časnika u Oružane snage BiH vojni povjerenik zaprimio je veliki broj pritužbi čija je osnova bila nepravilno bodovanje i rangiranje ovih dviju kategorije profesionalnih vojnih osoba. Vojni povjerenik je, rješavajući po tim pitanjima, uvidio brojne nedostatke i propuste u tomwe postupku, te je svoje stavove iskazao aktima koje je, shodno zakonskim i podzakonskim aktima, ovlašten donositi.

Također, vojni povjerenik je na provođenje internog oglasa od 18. 10. 2012. za prijam i raspored časnika i dočasnika u Oružane snage BiH u aktu od 13. 11. 2012. naglasio sljedeće:

1. Interni natječaj objavljen je 18. 10. 2012., dok je podzakonski akt po kojemu će se on provoditi (Kriteriji i procedure za prijam i raspored časnika i dočasnika u Oružane snage BiH, broj: 10-34-13793-10/12) donesen 31. 10. 2012. godine. Dakle, **podzakonski akt koji ima za cilj urediti sva prava i obveze, kao i uvjete natječaja, donosi se tek nakon što je objavljen sam interni oglas**. Već je ranije vojni povjerenik uočio kako iz ovakvog postupanja nadležnih u Ministarstvu obrane BiH proizlazi da će se za svaki interni natječaj donositi poseban podzakonski akt.²

2. Podsjećamo na Zaključak Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH broj: 03/1-50-14-7-17/12 od 12. 10. 2012. godine, a u vezi s objavljivanjem preliminarnih i konačnih rang-lista, koji glasi:

U skladu s preporukama parlamentarnog vojnog povjerenika iz izvješća o njegovom radu, Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH nalaže Ministarstvu obrane BiH da u što kraćem roku učini sljedeće:

2.5. na oglasnim pločama objavi i preliminarne i konačne cjelokupne liste (na svim lokacijama Oružanih snaga BiH), na temelju kojih će biti donesene naredbe o unapređenju/prekategorizaciji, kako bi bilo ispoštovano načelo transparentnosti u svim fazama unapređenja/prekategorizacije (prema dosadašnjoj praksi objavljivane su preliminarne i konačne rang-liste, ali parcijalno, odnosno samo za određene lokacije).

3. Preporučujemo povjerenstvima za unapređenje da posvete dužnu pažnju utvrđivanju kriterija za bodovanje kao što su: kategorija „isti ili slični poslovi“, značaj VES-a prilikom bodovanja kandidata, računanje vremena provedenog u činu, te kategorija „dosadašnje radno iskustvo“, s obzirom na to da je glede ovih pitanja bilo najviše pritužbi vojnom povjereniku.

² Tako je u članku 8. Kriterija i procedura - Važenje kriterija - navedeno: "Ovi Kriteriji stupaju na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se do okončanja aktivnosti po Internom natječaju/oglasu za popunu upražnjenih formacijskih mjesta časnika i dočasnika u Oružanim snagama BiH."

4. Potrebno je uspostaviti bolju suradnju povjerenstava za unapređenje sa Zapovjedništvom za upravljanje osobljem u cilju učinkovitijeg i potpunijeg provođenja internog oglasa, a imajući u vidu da Zapovjedništvo za upravljanje osobljem posjeduje sve podatke potrebne za provođenje ovoga postupka, a povjerenstva za unapređenje koja se formiraju sukladno zakonu i pravilniku, moraju biti upoznata s navedenim, sve u cilju zaštite temeljnih ljudskih prava.

5. Vojni povjerenik pratiti će ovaj proces kako bi utvrdio poštivaju li se prava i temeljne slobode koje, shodno zakonskim nadležnostima i ovlastima, štiti vojni povjerenik, a aktivnost vojnog povjerenika bit će usmjerena i na praćenje poštivanja zakona, proces transparentnosti procedura i kriterija za utvrđivanje bodovanja na rang-listama pripadnika Oružanih snaga BiH, te na osiguranje načela pravičnosti i jednakopravnosti svih sudionika tog procesa.

2.2. Statistički pregled obrađenih pritužbi u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH

Nakon detaljnije obrade stanja ljudskih prava u Oružanim snagama BiH u protekloj godini, kao i dijela o postupanju vojnog povjerenika i poduzimanju aktivnosti u navedenim problemskim područjima, u nastavku će biti dani statistički podaci o obrađenim pritužbama u Uredu vojnog povjerenika. Podaci će, primjenom metodologije korištene u Izvješću vojnog povjerenika za 2011. godinu, biti predloženi u tablicama i grafikonima.

U 2012. godini ukupno je zaprimljeno 57 novih pritužbi (ovdje je bitno napomenuti kako je iz 2011. godine preneseno 37 pritužbi) od čega su 22 pritužbe riješene, dok je u radu 35 pritužbi. Broj riješenih pritužbi toliki je jer su najprije, prioritetno rješavane spomenute pritužbe zaprimljene u drugoj polovici 2011. godine, a koje su zahtijevale provođenje opsežnih istražnih radnji u cilju utvrđivanja činjenica i osnovanosti navoda njihovih podnositelja. Radi stjecanja uvida u ukupno brojčano stanje pritužbi i efektivnost njihovog rješavanja, iza dijela o obradi 9 pritužbi zaprimljenih u 2012. godini bit će izneseni i podaci o cjelokupnom brojčanom stanju pritužbi zaprimljenih u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika, budući da je evidencija o njima, kao i praćenje aktivnosti poduzetih u pojedinačnim slučajevima, uredno vođena u proteklom razdoblju.

2.2.1. Pregled pritužbi koje su zaprimljene i obrađene u 2012. godini

U cilju osiguranja transparentnosti podataka danih u nastavku, a istovremeno i sažimanja opsežnih svakodnevnih aktivnosti vojnog povjerenika povodom pojedinačnih predmeta (svakodnevna komunikacija s podnositeljima pritužbi i nadležnima u Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH, provođenje istražnih radnji, posredovanje vojnog povjerenika i nastojanja za sporazumnim rješavanjem određenoga broja predmeta, pružanja pravne pomoći i savjeta pripadnicima Oružanih snaga BiH, održavanje suradnje s Glavnim inspektoratom Ministarstva obrane BiH u postupanju po određenome broju predmeta itd.), u nastavku teksta izneseno je brojčano stanje pritužbi zaprimljenih u 2012. godini i razvrstanih po određenim kategorijama.

Područja po kojima su razvrstane zaprimljene pritužbe su: postupak unapređenja, statusna pitanja, plaće i posebne naknade, pravna pomoć te ostala pitanja (uključujući pritužbe koje nije moguće isključivo svrstati u prethodno navedene kategorije jer veoma često sadrže više osnova za žalbu ili, primjerice, povreda jednog prava podnositelja pritužbe povlači za sobom određene dodatne posljedice na njegove npr. financijske prilike, mogućnost napredovanja i sl.). Najveći broj pritužbi razvrstan je upravo u kategoriju ostalih pitanja.

Postupak unapređenja odnosno poteškoće na koje se vojne osobe žale u pogledu provođenja ovoga postupka i u 2012. godini veoma su zastupljene. Od ukupnoga broja zaprimljenih pritužbi (57), njih 17 odnosi se upravo na ovaj postupak. Riješeno je devet pritužbi iz ovoga područja, a osam se pritužbi nalazi u radu. One se odnose na rad povjerenstava određenih za provođenje postupka unapređenja, način popune upražnjenih formacijskih mjesta, uskraćivanja prava na napredovanje u službi, diskriminaciju po određenoj osnovi, postavljenja na mjesta višeg formacijskog čina itd.

Pritužbe u kategoriji **statusna pitanja** odnosile su se na umirovljavanje i rješavanje statusa podnositelja tih pritužbi u profesionalnoj vojnoj službi, te su u ovu kategoriju svrstane i žalbe na određene akte Ministarstva obrane BiH kojima je reguliran status njihovih podnositelja. Zaprimljeno je šest takvih pritužbi i sve su riješene.

Iz područja **plaće i posebne naknade** upisane su vije pritužbe koje su se odnosile isključivo na navedeno područje, te je postupanje vojnog povjerenika i konačna odluka donesena povodom jedne pritužbe, dok se druga pritužba nalazi u radu.

Ukupno 27 pritužbi odnosilo se na **ostala pitanja**, a čine ih, kako je ranije spomenuto, pritužbe podnesene po različitim osnovama i riješeno je šest pritužbi, dok se 21 pritužba nalazi u radu odnosno po njima se trenutno postupa.

U kategoriju **pravna pomoć** svrstane su pritužbe povodom kojih je vojni povjerenik poduzeo određene aktivnosti, podnositeljima pritužbi pruženi su određeni pravni savjeti odnosno pokrenut je predistražni postupak. Četiri pritužbe iz ove kategorije nalaze se u radu.

Glede brojčanog stanja pritužbi, također je bitno naglasiti i to da je u 2012. godini postupano i po predmetima zaprimljenima u 2011. godini, te da je utvrđena osnovanost pritužbi i u nekoliko takvih ranije zaprimljenih predmeta, a po okončanju postupanja po njima izdano je dodatnih pet preporuka vojnog povjerenika, te jedan zaključak.

2.2.2. Pregled svih pritužbi koje su zaprimljene i obrađene u Uredu

Ukupan broj pritužbi po kojima je postupano u 2012. godini, kao što je već rečeno, uključuje i pritužbe zaprimljene u 2011. godini i po kojima nije moglo biti okončano postupanje u istoj godini te su prenesene u 2012. godinu i razmatrane po datumu njihovog zaprimanja. Iz tih razloga je u Tablici 1. najprije prikazan ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi u 2011. godini, iz čega je vidljivo da je, od ukupno 116 pritužbi, riješeno njih 79, dok je ostalo neriješenih 37 pritužbi.

Tablica 1. Ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi u 2011. godini

Godina	Ukupan broj pritužbi	Riješeno	U radu
2011.	116	79	37

Budući da je u 2012. godini zaprimljeno novih 57 pritužbi po različitim osnovama, u protekloj je godini postupano po 94 pritužbe, od čega je riješeno 60 pritužbi, a 34 pritužbe nalaze se u radu. Prethodno navedeno prikazano je u nastavku, u Tablici 2.

Tablica 2. Ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi u 2012. godini

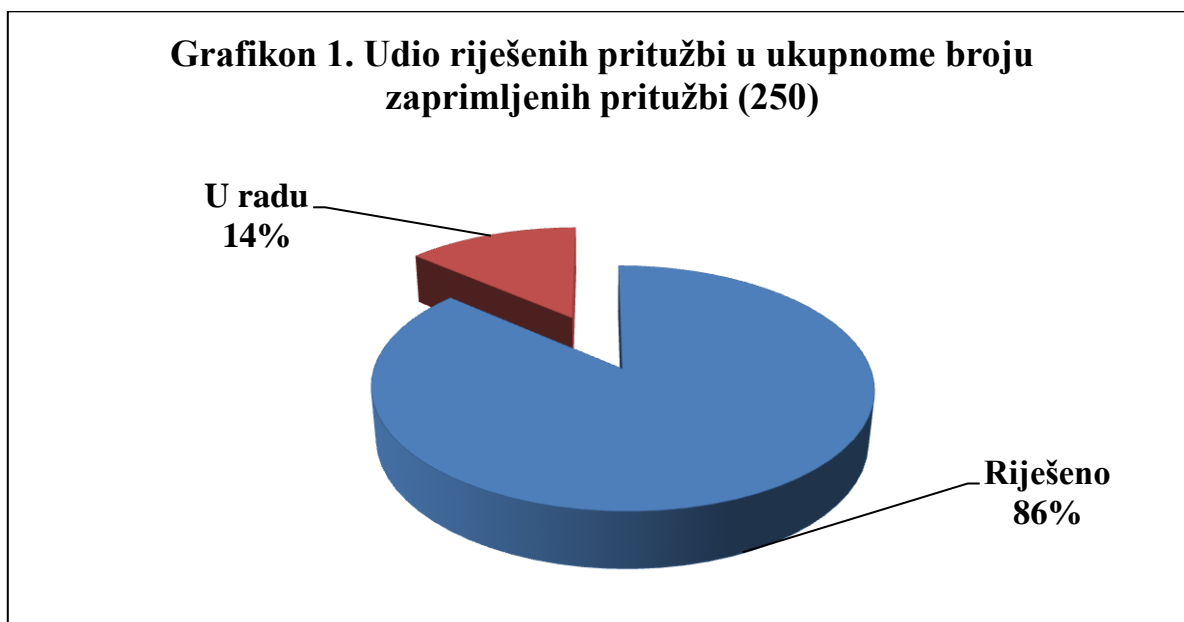
Godina	Ukupan broj pritužbi	Riješeno	U radu
2012.	94	60	34

U Tablici 3. dan je prikaz ukupnog broječanog stanja pritužbi u Uredu, odnosno uključene su 2010., 2011. i 2012. godina i, kako se može vidjeti, ukupno je zaprimljeno 250 pritužbi, od čega je riješeno njih 216, dok je 34 pritužbi ostalo u radu, zaključno s 31. 12. 2013. godine.

Tablica 3. Ukupan broj zaprimljenih pritužbi (2010., 2011. i 2012. godina)

Ukupan broj pritužbi	Riješeno	U radu
250	216	34

Podaci iz prethodne tablice prikazani su i grafički (Grafikon 1.), a ukupan broj zaprimljenih i riješenih pritužbi izražen u postocima. Postotak riješenih pritužbi tako iznosi 86%, dok se u radu nalazi 14% pritužbi.

Podaci o ukupno zaprimljenim pritužbama u Uredu su u nastavku (Tablica 4.) obrađeni tako što su prikazana područja kojima pritužbe pripadaju, te je iznesen status pritužbi po područjima. Vidljivo je kako je po pitanju *postupka unapređenja* zaprimljeno 76 pritužbi, od čega je riješeno njih 68, a osam se pritužbi iz ovoga područja nalazi u radu. Pritužbi koje su razvrstane u kategoriju *statusnih pitanja* ukupno je zaprimljeno 62 i sve su riješene. Od ukupno 18 pritužbi podnesenih isključivo po osnovi *plaća i posebnih naknada*, riješeno je njih 17, a jedna se pritužba nalazi u radu. Iz kategorije *ostalih pitanja* zaprimljene su 74

pritužbe, od čega su riješene 53, a neriješena je 21 pritužba. Ukupno je upisano četiri pritužbe iz područja *pravne pomoći*, za koje je ranije dato objašnjenje, i sve se nalaze u radu.

Tablica 4. Pregled zaprimljenih pritužbi po osnovi podnošenja ³(2010., 2011. i 2012.)

Područje	Postupak unapređenja	Statusna pitanja	Plaće, posebne naknade	Ostala pitanja	Pravna pomoć
Ukupan broj pritužbi (250)	76	62	18	74	4
Status pritužbi	U radu	U radu	U radu	U radu	U radu
	8	-	1	21	4
	Riješeno	Riješeno	Riješeno	Riješeno	Riješeno
	68	62	17	53	-

U Uredu je nastavljena praksa vođenja odvojene evidencije o pritužbama pripadnica Oružanih snaga BiH, budući da, sukladno odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova BiH a uvažavajući Rezoluciju UN-a 1325, takvu evidenciju treba voditi u svim tijelima uprave. U protekloj 2012. godini zaprimljena je samo jedna pritužba pripadnica Oružanih snaga BiH i po osnovi podnošenja svrstana je u kategoriju ostalih pitanja. Bitno je još istaknuti kako ni u proteklome razdoblju nije uočena pojava povrede prava pripadnica Oružanih snaga BiH samo zato što su žene, odnosno nije zabilježen nijedan oblik uznemiravanja niti diskriminacije na spolnoj osnovi.

³ U ukupnome broju pritužbi(16) iskazanih u tablici, sadržane su zaprimljene pritužbe civilnih osoba pripadnika Oružanih snaga BiH, a proslijeđene su na postupanje nadležnoj instituciji.

3. UVJETI ŽIVOTA I RADA U VOJARNAMA ORUŽANIH SNAGA BiH

U 2012. godini vojni povjerenik je, sukladno svojim zakonskim ovlastima, boravio u najavljenim i nenajavljenim posjetima vojarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH radi ostvarivanja uvida u uvjete boravka, života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH. U nastavku dajemo pregled i detaljnije nalaze vojnog povjerenika s posjećenih lokacija.

Većina je navedenih teškoća već uočena prilikom prethodno obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta vojnog povjerenika jedinicama i brigadama Oružanih snaga BiH. Vojni povjerenik i ranije je isticao teškoće ovog tipa u dosadašnjoj korespondenciji s nadležnima u Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH, kao i u izvješćima i informacijama upućivanim Zajedničkom povjerenstvu za obranu i sigurnost BiH.

Nakon mnogobrojnih izvršenih posjeta vojarnama, postrojbama i lokacijama Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik na ovom mjestu izdvaja i detaljnije opisuje samo neke od njih.

3.1. Nenajavljeni posjet Brigadi taktičke potpore Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je, primjenjujući ovlasti koje su mu dane člankom 4. točka f) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), 18. 9. 2012. boravio u nenajavljenom posjetu Brigadi taktičke potpore, vojarna Rajlovac u Sarajevu. Vojni povjerenik tom se prilikom susreo s vodstvom Brigade, te je obišao Bojnu vojne policije i Vojno-obavještajnu bojnu koje se nalaze na ovoj lokaciji, a u sastavu su Brigade taktičke potpore.

Tijekom ovoga posjeta vojni povjerenik utvrdio je teškoće s kojima se susreće Brigada u obavljanju svakodnevnih zadataka, i to:

- problem kadrovske nepopunjenosti na raznim razinama organizacijske strukture, što izravno utječe na operativnu učinkovitost Brigade;
- problem nabave nedostajuće i servisiranja postojeće opreme;
- uslijed niza teškoća, Deminerska bojna obavlja svoje dužnosti s 30% kapaciteta;
- problem nabave uniformi i nedostatka motornih vozila u Bojni vojne policije;
- sveukupni problem s organizacijom i dopremom hrane;
- izražena sporost administracije;
- uslijed niza navedenih teškoća, organiziranje i provođenje obuka odbija se parcijalno;
- povećan broj izvanrednih događaja dodatno otežava redovito i pravovremeno izvršavanje zadataka.

Vojni povjerenik je nakon posjeta došao do zaključka da u Brigadi, zbog teškoća, prijeti opasnost i mogućnost odbijanja zadataka zbog neosiguranja uvjeta za rad i djelovanje. Zabrinjavajuće je i što se ne obavljaju konzultacije sa Zapovjedništvom Brigade glede premještanja, upućivanja i postavljenja za vršitelje dužnosti profesionalnih vojnih osoba na druga formacijska mjesta unutar strukture Oružanih snaga BiH. Rezultat toga je da brigade postaju samo izvršitelji.

Međutim, uz sve teškoće procesi se, iako otežano, odvijaju kontinuirano, osim u Deminerskoj bojni, koja radi s 30% kapaciteta. Uzrok takvoga stanja može se pronaći u lošoj opremi, nedostatku servisiranja strojeva i teškoćama pri održavanju živih materijalnih sredstava.

Svoja zapažanja, kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika Brigade taktičke potpore, vojni povjerenik iznio je u Informaciji broj: 05/3-50-19-1139/12 od 24. 9. 2012. godine, a koja je prosljeđena Zajedničkom povjerenstvu za obranu i sigurnost BiH, Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH.

3.2. Nenajavljeni posjet Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je 20. 11. 2012. bio u nenajavljenom posjetu Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH, vojarna Butile, Sarajevo.

Tom prilikom je vojni povjerenik obišao i četiri satnije u sastavu Glavne logističke baze, i to: Satniju za opskrbu i usluge, Satniju za infrastrukturu, Transportnu satniju i Sanitetsku satniju.

Za vrijeme ovoga posjeta vojni povjerenik našao je sljedeće teškoće s kojima se ova brigada susreće u obavljanju svakodnevnih zadataka:

- otežan rad Odjela sekcije za logističke operacije uslijed problema koji nastaju prilikom zaprimanja materijalno-tehničkih sredstava od vanjskih dobavljača, zbog nedostavljanja prateće dokumentacije od nadležnih;
- izražena sporost administracije;
- mali broj vozača na raspolaganju;
- ljudstvo Glavne logističke baze premješta se bez konsultacija sa zapovjedništvom (upućivanje osoba u odkomandu ili na školovanje), upražnjena mjesta ne popunjavaju se pravovremeno, te se na taj način otežava izvršavanje misije Baze. Opće stanje popune ove brigade je 70%;
- vojarnе i objekti na ovoj lokaciji infrastrukturno su zastarjeli;
- uvjeti rada nisu prilagođeni ženama;
- veliki broj perspektivnih i neperspektivnih lokacija stavljen je u nadležnost Glavne logističke baze, što nadilazi stvarne mogućnosti Baze za izvršavanje njezine misije, te predstavlja otegotni činitelj prilikom zapovjedanja i kontrole;
- neažuriranost Standardnih operativnih procedura (SOP-ova);
- otežano materijalno-financijsko poslovanje;
- nepostojanje odgovarajuće protupožarne zaštite.

Iz ove brigade posebno je naglašeno da nikada nisu primili u posjet nadležne iz Ministarstva obrane BiH.

Svoja zapažanja, kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika Glavne logističke baze, vojni povjerenik iznio je u Informaciji broj: 05/3-50-19-1308/12 od 30. 11. 2012. godine, koja je prosljeđena Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH.

3.3. Najavljeni posjet 6. pješačkoj brigadi Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je sa svojim je suradnicima i predstavnicima Misije OESS-a u BiH, na čelu s brigadnim generalom (u mirovini) Haraldom Quielom, 7. 12. 2012. bio u posjetu 6. pješačkoj brigadi Oružanih snaga BiH, vojarna Kozara, Banja Luka.

Tijekom ovoga posjete pripadnici Brigade iznijeli se teškoće s kojima se susreću u obavljanju svakodnevnih zadataka, i to:

- kada je u pitanju prijam u Oružane snage BiH, nije dovoljno uzimati u obzir opću radnu sposobnost, te da sigurnosne provjere trebaju biti ranije završene. Istaknuta je i pojava nacionalne neravnoteže po kategorijama, do koje će doći prilikom sljedećeg otpusta;
- za probleme prilikom prekategorizacije izneseni su: izostanak bodovanja pojedinih dužnosti, netransparentnost pri prevođenju vojnika u dočasnike i dočasnika u časnike, te nepravilnosti prilikom popune upražnjenih mjesta (nepostojanje jednakih mogućnosti za sve);
- infrastruktura na ovoj lokaciji u prilično je devastiranom stanju, a nije bilo modernizacije;
- problem s proračunom i budžetiranjem;
- problem s nabavom hrane i organiziranjem ishrane;
- neravnopravno korištenje jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini;
- problem s osiguranjem materijalnih sredstava potrebnih za grijanje;
- postojanje određene diskriminacije pripadnika 3. pješake (Republika Srpska) pukovnije;
- uvjeti pri obavljanju straže pripadnika ove brigade su loši, a često i nečovječni;
- nedostatak odgovarajuće opreme;
- rad na straži vojnika i prekovremeni rad nije reguliran sukladno postojećim zakonskim i podzakonskim rješenjima;
- kašnjenje u isplati naknada koje nemaju karakter plaća, izostanak naknade za odlazak na teren, posebni vojnički dodaci nisu gradirani prema dužnostima koje obavljaju, istaknuti propusti u važećim propisima prilikom ostvarivanja prava na odvojeni život, te mala razlika u rasponu platnih koeficijenata između različitih kategorija profesionalnih vojnih osoba;
- problem s umoravljenjem profesionalnih vojnih osoba koje dolaze iz Republike Srpske.

Svoja je zapažanja, kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika 6. pješake brigade, vojni povjerenik iznio u Informaciji broj: 05/3-50-19-1315/12 od 13. 12. 2012. godine, koja je proslijeđena Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH.

3.4. Posjet vojnog povjerenika jedinicama Oružanih snaga BiH pri Misiji ISAF u Afganistanu

Vojni povjerenik je od 15. do 24. 5. 2012. sudjelovao u posjetu izaslanstva Ministarstva obrane BiH i Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH 4. rotaciji Oružanih snaga BiH u operaciji potopore miru u Islamskoj Republici Afganistan.

Među teškoćama što ih je vojni povjerenik uočio tijekom posjeta, a na koje su mu ukazali pripadnici 4. rotacije Oružanih snaga BiH, mogu se izdvojiti sljedeće:

- neodgovarajuće rješenje za komunikaciju pripadnika Oružanih snaga BiH s njihovim obiteljima u Bosni i Hercegovini;
- evidentne su teškoće s opremom i uniformama, koje se po kvaliteti u velikoj mjeri razlikuju od opreme i uniformi pripadnika danskog kontigenta;
- potrebno je što prije utvrditi procedure rashodovanja ili otpisivanja viška opreme koja se nalazi u bazi *Price*, a sve s ciljem lakšeg funkcioniranja i rješavanja zaduženja i inventure između jedinica koje obavljaju primopredaju, smjenu i misiju u vojnoj bazi;

- stupanj rizika za pripadnike 4. rotacije znatno je povećan od 16. 6. 2012. zbog neproduženja ugovora s tvrtkom koja osigurava vanjski perimetar baze *Price*, osobito zbog činjenice što su pripadnici 4. rotacije raspoređeni na dužnost na isturenim stražarskim mjestima prema neprijateljskim snagama, te su tako "prve kontakt-osobe" u slučaju napada na bazu;
- dvije pripadnice 4. rotacije Oružanih snaga smještene su sa svojim vodovima u šatorima, zajedno sa svojim muškim kolegama, pri čemu im je krevet i prostor za opremu odvojen paravanom. U razgovoru s njima utvrđeno je kako su one same tražile da budu sa svojim desetinama, te su odbile mogućnost smještaja u odvojenim šatorima sa ženama iz drugih oružanih snaga i kontigenata.

Svoja je zapažanja, kao i ocjenu stanja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH pri Misiji ISAF u Afganistanu, vojni povjerenik iznio u Informaciji broj: 03/1,05/3-05-1-193/12 od 14. 6. 2012., koja je porosljeđena Zajedničkom povjerenstvu za obranu i sigurnost BiH, Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH.

4. SURADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Obavljajući poslove iz svoje nadležnosti, vojni povjerenik surađivao je s:

- 1) Ministarstvom obrane BiH,
- 2) Zajedničkim stožerom Oružanih snaga BiH,
- 3) Glavnim inspektoratom Ministarstva obrane BiH.

Posebno valja istaknuti dobru suradnju sa Zajedničkim kolegijem obaju domova Parlamentarne skupštine BiH, Zajedničkim povjerenstvom za obranu i sigurnost BiH (koja će u nastavku biti detaljnije obrađena), te Tajništvom Parlamentarne skupštine BiH. Svi oni pružili su značajnu podršku i pomoć vojnom povjereniku u ostvarivanju njegovih zakonskih ovlasti.

Također je vojni povjerenik surađivao s međunarodnim organizacijama u Bosni i Hercegovini, i to:

- 1) UNDP-jem,
- 2) Centrom za demokratski nadzor oružanih snaga iz Ženeve - DCAF,
- 3) Misijom OESS-a u BiH,
- 4) Ministarstvom obrane, civilne zaštite i športa Švicarske Konfederacije,
- 5) Udruženjem vojnih atašea akreditiranih u BiH,
- 6) USAID-ovimj Projektom jačanja parlamenta u BiH.

4.1. Suradnja vojnog povjerenika sa Zajedničkim povjerenstvom za obranu i sigurnost BiH

Prilikom usvajanja Izvješća vojnog povjerenika za 2011. godinu, Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH (u daljnjem tekstu: Zajedničko povjerenstvo) usvojilo je i dva zaključka kojima se jača rad vojnog povjerenika, a koji glase:

1. *Parlamentarna skupština BiH podržava rad parlamentarnog vojnog povjerenika BiH i obvezuje Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH na provođenje preporuka vojnog povjerenika.*

2. *Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH obvezani su uspostaviti snažnu suradnju s vojnim povjerenikom u smjeru otklanjanja uočenih nedostataka iskazanih u Izvješću o radu vojnog povjerenika za 2011. godinu.*

U daljnjem zajedničkom radu Zajedničkog povjerenstva i vojnog povjerenika, razmatrana je Godišnja analiza o stanju osoblja u 2011. godini. Rezultat zajedničkog rada je 11 zaključaka što ih je Zajedničko povjerenstvo usvojilo na svojoj 17. sjednici, a koji glase:

1. *Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH prima k znanju Godišnju analizu Ministarstva obrane BiH iz područja upravljanja osobljem Ministarstva obrane BiH i Oružanih snaga BiH za 2011. godinu.*
2. *U skladu s preporukama parlamentarnog vojnog povjerenika iz izvješća o njegovu radu, Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH nalaže Ministarstvu obrane BiH da u što kraćem roku učini sljedeće:*
 - 2.1. *donese pravilnik o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom;*
 - 2.2. *donese pravilnik kojim će se urediti (vrednovati) stupnji civilnog i vojnog obrazovanja te stručno usavršavanje putem tečajeva;*
 - 2.3. *donese propis kojim se uređuje nošenje jedinstvene terenske uniforme, s točno utvrđenim odredbama i trajnog roka važenja i primjene. Ovaj propis mora biti javno objavljen kako bi sve osobe koje eventualno žele pristupiti Oružanim snagama BiH bile upoznate s pravima ali i obvezama prilikom nošenja uniforme;*
 - 2.4. *poduzme mjere da, sukladno odredbama upravnog postupka, sve akte koji se tiču nastanka, promjene ili prestanka nekog pravnog odnosa, a odnose se na pojedine profesionalne vojne osobe (PVO), Zapovjedništvu za upravljanje osobljem moraju dostavljati profesionalne vojne osobe o čijim se pravima i obvezama radi, ili matične jedinice, u roku određenom upravnim postupkom;*
 - 2.5. *na oglasnim pločama objavi i preliminarne i konačne cjelokupne liste (na svim lokacijama Oružanih snaga BiH), na temelju kojih će biti donesene naredbe o unapređenju/prekategorizaciji, kako bi načelo transparentnosti bilo ispoštovano u svim fazama unapređenja/prekategorizacije (prema dosadašnjoj praksi objavljujane su preliminarne i konačne rang-liste, ali parcijalno, odnosno samo za određene lokacije);*
 - 2.6. *razvije jasnu koncepciju upravljanja karijerom profesionalnih vojnih osoba, te u tom smjeru kreira i politiku selektivnog upućivanja najboljih kandidata na dodatne civilne, a prije svega vojne obuke i usavršavanja;*
 - 2.7. *zajedno sa Zajedničkim stožerom Oružanih snaga BiH, ustraje u poštivanju odredbe članka 147. stavak (2) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, kojim je ograničeno trajanje privremenog upućivanja profesionalne vojne osobe u neko drugo zapovjedništvo, jedinicu, ustanovu Oružanih snaga BiH i Ministarstvo obrane BiH u istom ili drugom mjestu službe, na razdoblje koj ne smije biti dulje od jedne godine za vrijeme trajanja jednog ugovora;*

- 2.8. skrene pozornost nadležnim zapovjedništvima na proceduralne propuste u smislu vođenja upravnog postupka pri određivanju osobe za vršitelja dužnosti, uvede obvezu postavljanja formacijskog zamjenika za vršitelja dužnosti, te osigura da ne dolazi do zlouporabe toga instituta (postavljanja osobe za vršitelja dužnosti) kako na jedno radno mjesto ne bi bilo postavljano više osoba;
- 2.9. postupak ocjenjivanja pripadnika Oružanih snaga BiH provodi i okončava u točno utvrđenim razdobljima za ocjenjivanje, sukladno članku 31. Pravilnika o ocjenjivanju rada profesionalnih vojnih osoba (broj: 10-02-3-5624/10 od 17. 12. 2010. godine), a Zapovjedništvo za upravljenje osobljem treba uložiti dodatni napor kako bi sve faze ocjenjivanja bile upotpunjene (od početnog razgovora do praćenja realizacije postavljenih ciljeva i zadataka);
- 2.10. pooštri kriterije za ocjenjivanje ili utvrdi taočan broj profesionalnih vojnih osoba koja mogu biti ocijenjene ocjenom odličan, a s ciljem zadovoljavanja realnih kadrovskih potreba Oružanih snaga BiH, na pravičan način;
- 2.11. analizira troškove zakupa za privremeni smještaj vojnika, dočasnika i časnika sa stajališta smanjenja troškova i mogućnosti eventualnog rješavanja pitanja privremenog smještaja unutar vojarni, gdje god je to moguće.

Istovremeno je Zajedničko povjerenstvo zadužilo i ovlastilo vojnog povjerenika za praćenje realizacije navedenih zaključaka u Ministarstvu obrane BiH, te da o tome informira Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH.

Nakon što je podržalo rad vojnog povjerenika, Zajedničko povjerenstvo željelo je obaviti posjet Brigadi taktičke potpore Oružanih snaga BiH, u suradnji s vojnim povjerenikom. Nakon što je obavljen posjet i zaprimljen odgovor na informaciju od Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik obavijestio je Zajedničko povjerenstvo o navedenome.

Uspješna i svrhovita suradnja Zajedničkog povjerenstva i vojnog povjerenika ostvarena zajedničkim radom pridonosi daljnjim nastojanjima za veće poštivanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

5. OSTALE AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH U 2012. GODINI

S ciljem davanja potpune informacije o aktivnostima Ureda, u nastavku dajemo podatke o ostalim aktivnostima što ih je Ured provodio u 2012. godini. Ovaj pregled sadrži podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetima vojarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te ostalim poduzimanim aktivnostima s ciljem potpunog i nesmetanog funkcioniranja Ureda, s jedne strane, te primjene zakonskih ovlasti, s druge strane.

Dakle, osim rada povodom pritužbi, što je primarni zadatak vojnog povjerenika, u 2011. godini realiziran je niz drugih aktivnosti koje su bile okosnica rada Ureda.

U nastavku dajemo kronološki pregled realiziranih aktivnosti u 2012. godini.

Tijekom **siječnja** vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) Od 14 do 30. 1. 2012. u radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH (u daljnjem tekstu: Ured vojnog povjerenika) posebna pozornost bila je posvećena izradi Izvješća parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine za 2011. Godinu.
- 2) Dana 16. 1. 2012. vojni povjerenik je, zajedno sa svojim suradnicima, odredio smjernice za izradu orijentacijskog radnog plana Ureda vojnog povjerenika za 2012. godinu.
- 3) Dana 19. 1. 2012. u Uredu vojnog povjerenika upriličen je radni sastanak s predstavnicima Odjela za sigurnosnu suradnju Misiji OEES-a u BiH, a u cilju jačanja kapaciteta Ureda vojnog povjerenika u radu na zaštiti ljudskih prava i sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH.
- 4) Dana 26. 1. 2012. vojni povjerenik upriličio je prijam i radni sastanak za vrijeme posjeta predstavnika USAID-a Uredu vojnog povjerenika, u cilju nastavka suradnje i potpore koju USAID pruža vojnom povjereniku u njegovu radu na punoj zaštiti ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.
- 5) Dana 30. i 31. 1. 2012. vojni povjerenik sudjelovao je na regionalnoj konferenciji: „Perspektive reguliranja uporabe oružja prema međunarodnom humanitarnom pravu“, u organizaciji Međunarodnog odbora Crvenog križa iz Ženeve i Ministarstva obrane BiH.
- 6) Od 31. 1. do 2. 2. 2012. vojni povjerenik sudjelovao je na 23. međunarodnoj konferenciji čelnika vjerskih službi o temi: "Vjerski službenici - graditelji mira", u organizaciji Ministarstva obrane BiH i Američkog zapovjedništva u Evropi (US EUCOM), a u cilju jačanja suradnje u ostvarivanju vjerskih sloboda pripadnika oružanih snaga, međuvjerskog dijaloga, promicanja vjerske tolerancije i općeprihvaćenih društvenih vrijednosti (Parlamentarna skupština BiH – Sarajevo).

Tijekom **veljače** vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) Dana 22. 2. 2012. vojni povjerenik upriličio je posjet Victora von Wilckena, voditelja Odjela za sigurnosnu suradnju Misije OESS-a u BiH, organiziran je radni sastanak, te su utvrđene smjernice za nastavak buduće suradnje.
- 2) Od 24. do 28. 2. 2012. u Uredu vojnog povjerenika aktivnosti su bile usmjerene na izradu i distribuciju biltena s konferencije: "Proces napredovanja profesionalnih vojnih osoba u OSBiH (Jednake mogućnosti za prekategoriizaciju i unapređenje uz poštivanje načela transparentnosti)", održane 23. 11. 2011. u Sarajevu, zajedno sa sažetkom Izvješća o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2010. godinu.

U **ožujku** je vojni povjerenik realizirao sljedeće aktivnosti:

- 1) Dana 27. 3. 2012. vojni povjerenik sudjelovao je na konferenciji Marshall centra Alumni asocijacije Bosne i Hercegovine, održane u Vitezu (Bosna i Hercegovina), o temi: "Rodna pitanja u reformi sektora sigurnosti". Na konferenciji su razmatrane sljedeće teme: "Institucionalni pristup rodnim pitanjima u obrambenom i sigurnosnom sektoru", "Rodna pitanja u BiH" i "Rod i jezik".
- 2) Dana 28. 3. 2012. vojni povjerenik uzeo sudjelovao je na 5. strateškom političko-vojnom seminaru (Sarajevo, 28.-30. 3. 2012.), o temi: "Izgradnja integriteta i borba protiv korupcije u obrambeno-sigurnosnim institucijama", u organizaciji Ministarstva obrane BiH, Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH, Stožera NATO-a u Sarajevu i Misije OESS-a u BiH.

U **travnju** je vojni povjerenik realizirao sljedeće aktivnosti:

- 1) Dana 3. 4. 2012. vojni povjerenik boravio je u posjetu 4. pješačkoj brigadi u vojarni "Božan Šimović" (Čapljina).
- 2) Dana 3. 4. 2012. predstavnik Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH je u Centru za obuku za operacije potpore miru – Kamp Butmir (*Peace Support Operations Training Centre*) održao prezentaciju polaznicima tečaja o izgradnji integriteta za dočasnike o temi: "Značaj i uloga parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnog osoblja i kadeta".
- 3) Dana 11. 4. 2012. predstavnik Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH bio je nazočan 2. forumu za razmjenu informacija o rodnoj ravnopravnosti i sigurnosti (hotel „Sarajevo“ u Sarajevu). Cilj foruma bio je omogućiti razmjenu informacija između domaćih i međunarodnih struktura u cilju učinkovitije primjene UN-ove Rezolucije 1325, kao i ciljeva iz Akcijskog plana za provedbu Rezolucije 1325.
- 4) Dana 13. 4. 2012. vojni povjerenik bio je nazočan obilježavanju 7. godišnjice 2. pješačke (rendžerske) pukovnije Oružanih snaga BiH, na lokaciji razmještaja 3. pješačke bojne 4. pbr Oružanih snaga BiH u vojarni "Kosova", u Foči - Ustikolina.

U mjesecu **svibnju** vojni povjerenik je, kao član izaslanstva Ministarstva obrane BiH i Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH, sudjelovao u posjetu 4. rotaciji pješačke jedinice

Oružanih snaga BiH u operaciji potpore miru ISAF (Međunarodne snage za pomoć sigurnosti) u provinciji Helmand, Islamska Republika Afganistan, od 15. do 24. 5. 2012. godine. U sklopu ovoga posjeta, vojni povjerenik je za vrijeme kraćeg boravka u Kabulu posjetio časnike Oružanih snaga BiH koji obavljaju dužnosti stožernih časnika u sastavu njemačkog kontingenta u Mazari Šerifu, te je obavio razgovor sa zapovjedništvom hrvatskog kontingenta misije ISAF i zapovjednikom Škole vojne policije za obuku snaga ANSAF. Također, vojni povjerenik je bio nazočan prezentaciji iskustava stečenih nakon rasporeda jedinica u bazi *Price*. Kao član izaslanstva, vojni povjerenik imao je priliku razgovarati sa svim pripadnicima jedinice 4. rotacije, te im dati odgovore na sva pitanja iz svoje nadležnosti.

Ostale aktivnosti koje je vojni povjerenik realizirao tijekom svibnja 2012. godine su:

- 1) Dana 10. 5. 2012. vojni povjerenik je sa svojim suradnicima posjetio Zapovjedništvo za upravljanje osobljem Zapovjedništva za podršku Oružanih snaga BiH (Banja Luka). Cilj posjeta bio je održati radni sastanak s predstavnicima Zapovjedništva za upravljanje osobljem Oružanih snaga BiH kako bi se riješile nejasnoće iz područja upravljanja osobljem koje se tiču predmeta zaprimljenih u Uredu vojnog povjerenika BiH, a sve u cilju potpune zaštite ljudskih prava u Oružanim snagama BiH. Istoga dana se vojni povjerenik susreo sa zamjenikom zapovjednika Zapovjedništva za podršku Oružanih snaga BiH, brigadnim generalom Draganom Vukovićem. Tom je prilikom vojni povjerenik posjetio 6. pješačku brigadu Oružanih snaga BiH, te se susreo sa zapovjednikom 6. pješačke brigade Oružanih snaga BiH, brigadnim generalom Stamenkom Novakovićem. U sklopu ove aktivnosti, upriličen je i susret vojnog povjerenika s voditeljima centara za novačenje Tuzla i Čapljina.
- 2) Dana 11. 5. 2012. vojni povjerenik bio je nazočan obilježavanju 7. godišnjice 3. pješačke (Republika Srpska) pukovnije Oružanih snaga BiH, vojarna Kozara, Banja Luka.
- 3) Dana 28. 5. 2012. vojni povjerenik upriličio je radno-oproštajni posjet za dosadašnjeg voditelja Odjela za sigurnost i suradnju Misije OESS-a u BiH, brigadnog generala Victora von Wilckena. Tom je prigodom vojni povjerenik iskazao dobrodošlicu novoimenovanom voditelju Odjela, brigadnom generalu Haraldu Quielu, izrazivši nadu u nastavak uspješne suradnje između Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH i Odjela, a sve u cilju potpune zaštite ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Dana 6. **lipnja** 2012. vojni povjerenik bio je nazočan civilno-vojnoj vježbi pod nazivom "Zajednički otpor 2012", na lokaciji vojarne "Božan Šimović" u Čapljini, a u organizaciji Ministarstva obrane BiH i Ministarstva sigurnosti BiH. Tom prilikom uzvanicima je održan niz vježbi izvedenih u simuliranim uvjetima teških nesreća i opće opasnosti, u kojima su pripadnici Oružanih snaga BiH, policijskih snaga, medicinskih službi, civilne zaštite i vatrogasne službe pokazali spremnost za koordinirano djelovanje u situacijama visokog rizika.

Među ostalim aktivnostima što ih je vojni povjerenik realizirao u lipnju 2012. godine mogu se izdvojiti sljedeće:

- 1) Od 11. do 13. 6. 2012. vojni povjerenik je, zajedno sa svojim suradnicima, sudjelovao na konferenciji pod nazivom "Demokratski nadzor nad oružanim snagama kao temeljno načelo reforme sektora sigurnosti: regionalna perspektiva", održanoj u zgradi Parlamentarne skupštine BiH, Sarajevo. Na navedenoj je konferenciji vojni povjerenik

održao prezentaciju o temi: "Značaj i uloga parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta", stavljajući naglasak na važnost podrške koju vojnom povjereniku daje Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH u realizaciji zakonom povjerenih mu zadataka.

- 2) Od 20. do 22. 6. 2012. predstavnik Ureda vojnog povjerenika sudjelovao je na radionici pod nazivom "Izgradnja integriteta – analiza troškova i dobiti" u kampu Butmir, u organizaciji Zajedničkog povjerenstva za obranu u i sigurnost BiH u suradnji s Centrom za obuku za operacije potpore miru (PSOTC). Na toj su radionici profesori iz Centra za obuku Mornaričkih poslijediplomskih studija SAD-a pokušali nazočnima približiti postupak nabave u sektoru obrane uz učinkovitu primjenu analize troškova i dobiti.
- 3) Od 26. do 28. 6. 2012. predstavnik Ureda vojnog povjerenika sudjelovao je na edukacijskom seminaru za parlamentarno osoblje zemalja Jugoistočne Europe, održanog u organizaciji DCAF-a i Skupštine Crne Gore, u Miločeru, Crna Gora.
- 4) Dana 28. 6. 2012. vojni povjerenik bio je nazočan središnjoj svečenosti u Bileći u povodu obilježavanja Vidovdana - krsne slave Vojske Republike Srpske i 3. pješačke (Republika Srpska) pukovnije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Tijekom mjeseca **srpnja** vojni povjerenik sudjelovao je na dvodnevnoj radionici, održanoj 9. i 10. 7. 2012. u Konjicu, o temi: "Rasprava o Nacrtu zakona o parlamentarnom nadzoru u području obrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine". Ovu radionicu organiziralo je Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH, u suradnji sa Stožerom NATO-a u Sarajevu i Odjelom za sigurnosnu suradnju Misije OESS-a u BiH. Radionica je imala za cilj upoznati članove Zajedničkog povjerenstva za obrane i sigurnost BiH, kao i ostale predstavnike ministarstava i agencija nad kojima Povjerenstvo ima funkciju parlamentarnog nadzora, i obaviti sveobuhvatnu raspravu o Nacrtu zakona o parlamentarnom nadzoru u području obrane i sigurnosti, a na temelju čega treba izraditi konačni tekst prijedloga zakona, koji bi trebalo uputiti u daljnju parlamentarnu proceduru.

Od 3. do 6. 7. 2012. predstavnik Ureda vojnog povjerenika, nakon što mu je organizator odobrio prijavni esej, sudjelovao je na seminaru – radionici pod nazivom "2012 Mlada lica DCAF-a – razumijevanje mehanizama za nadzor nad tajnim službama". Naime, predstavnik Ureda vojnog povjerenika na spomenutom je seminaru - radionici u svome je izlaganju poseban naglasak stavio na potrebu usklađivanja zaštite tajnih informacija dobivenih u istragama s potrebom za transparentnošću u radu obavještajnih službi.

Tijekom **rujna** 2012. godine vojni povjerenik realizirao je sljedeće aktivnosti:

- 1) Dana 17. 9. 2012. vojni povjerenik održao je prezentaciju na *Osnovnom naprednom kursu za inspektore*, a u organizaciji Generalnog inspektorata Ministarstva obrane BiH. Tom prilikom, vojni povjerenik je polaznike kursa upoznao sa osnovnim smjernicama u djelovanju Ureda vojnog povjerenika BiH, te je također izložio problemske oblasti na kojima se intenzivno radi, a u cilju jačanja zaštite ljudskih prava i ugleda samih Oružanih snaga BiH.
- 2) Dana 17. i 18. 9. 2012. vojni povjerenik je, zajedno s predstavnicima Ureda vojnog povjerenika, bio nazočan konferenciji o temi: "Suradnja s civilnim društvom u

zakonodavnom procesu", održanoj u organizaciji Parlamentarne skupštine BiH, Projekta jačanja parlamenta u BiH i Asocijacije za demokratske inicijative (ADI). Cilj održavanja ove konferencije bio je da sudionici sagledaju mogućnosti uspostave baze podataka nevladinih organizacija koja bi omogućila parlamentima da lakše prepoznaju nevladine organizacije koje su bitne za njihov zakonodavni rad.

- 3) Dana 18. 9. 2012. vojni povjerenik boravio je u jednodnevnom nenajavljenom posjetu vojarni "Rajlovac", u Brigadi taktičke potpore Oružanih snaga BiH. Tom prilikom susreo se sa zapovjednikom Brigade, te konstatirao sve teškoće s kojima se ova brigada susreće u svakodnevnom izvršavanju zadataka.
- 4) Dana 26. 9. 2012. vojni povjerenik bio je nazočan ceremoniji ispraćaja 5. rotacije Pješачke jedinice Oružanih snaga BiH u operaciju potpore miru ISAF u Afganistan, održanoj u vojarni "Božan Šimović", Čapljina.

Dana 30. **listopada** 2012. vojni povjerenik razgovarao je sa Michalom Brandom, zamjenikom predsjednika Povjerenstva za ljudska prava i humanitarnu pomoć Bundestaga, koji je ujedno i član Povjerenstva za obranu toga parlamenta. Vojni povjerenik upoznao je Michaela Branda s načinom rada i nadležnostima Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, s posebnim naglaskom na provođenje Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH i podzakonskih akata kojima se uređuje suradnja s drugim tijelima u cilju zaštite ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta u Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH. Također je parlamentarni vojni povjerenik informirao člana Povjerenstva za obranu Bundestaga o posjetu 4. rotaciji Oružanih snaga BiH u operaciji potpore miru ISAF u Islamskoj Republici Afganistan, odnosno o uvjetima u obavljanja zadaće časnika OSBiH koji misiju u Afganistanu obavljaju u sastavu kontingenta Oružanih snaga SR Njemačke. Michael Brand izrazio je zadovoljstvo dosadašnjim radom Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika, kazavši kako se nada da će njegov rad i dalje biti veoma uspješan i kvalitetan. Također se zanimao i za prirodu predmeta upućenih parlamentarnom vojnom povjereniku, s obzirom na nadležnosti Ureda u zaštiti ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta.

Među ostalim aktivnostima realiziranim u listopadu 2012. godine mogu se izdvojiti sljedeće:

- 1) Dana 17. 10. 2012. predstavnik Ureda vojnog povjerenika sudjelovao je u radu radne skupine za pripremu 5. pregledne konferencije o ispunjavanju vojno-političkih obveza, plenum UN/OESS, u Bosni i Hercegovini.
- 2) Dana 18. 10. 2012. vojni povjerenik bio je nazočan ceremoniji svečanog dočeka 4. rotacije Pješачke jedinice Oružanih snaga BiH iz misije potpore miru ISAF u Afganistanu, u vojnoj bazi Aerodrom Dubrave u Tuzli.

U **studnome** se posebno mogu izdvojiti dvije aktivnosti vojnog povjerenika:

1. Dana 8. 11. 2012. vojni povjerenik razgovarao je s izaslanstvom Parlamenta Republike Austrije koju su činili predsjedatelj Povjerenstva za Federalne oružane snage Paul Kiss, zamjenik predsjedatelja Anton Gaal, viši pravni tajnik Karl Schneemann, te zapovjednik Austrijskog kontingenta EUFOR-a brigadir Peter Pertl. Vojni povjerenik je tijekom sastanka kazao da Ured vojnog povjerenik BiH radi na profesionalnim osnovama, ne zastupajući interese bilo koje političke stranke ili

organizacije. Tom prilikom su članovi austrijskog izaslanstva izrazili snažnu podršku dosadašnjem radu vojnog povjerenika i pozvali ga da posjeti Parlament i Oružane snage Republike Austrije, kako bi se pobliže upoznao s aktivnostima povjerenstva koje se bavi zaštitom ljudskih prava vojnih osoba.

2. Dana 20. 11. 2012. vojni povjerenik je, zajedno sa svojim suradnicima, boravio u jednodnevnom nenajavljenom posjetu Glavnoj logističkoj bazi Oružanih snaga BiH, vojarna „Butile“, Sarajevo. Tom prilikom je vojni povjerenik održao radne sastanke s vodstvom Glavne logističke baze, te obišao četiri satnije u njezinom sastavu, a sve u cilju praćenja stanja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH u ovoj vojarni. Vojni povjerenik svoja je zapažanja, kao i ocjenu ljudskih prava, te uvjeta života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH na ovoj lokaciji iskazao u posebnoj informaciji upućenoj Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru Oružanih snaga BiH.

Među ostalim aktivnostima vojnog povjerenika realiziranim u studenome 2012. godine mogu se izdvojiti sljedeće:

- 1) Dana 5. i 6. 11. 2012. vojni povjerenik sudjelovao je na radionici pod nazivom "Obrambeno-sigurnosni sektor u BiH – godinu dana poslije", održanoj u Tesliću. Na toj je radionici vojni povjerenik izložio aktivnosti koje je poduzeo na realizaciji zaključaka konferencije iz svibnja 2011. godine.
- 2) Dana 14. i 15. 11. 2012. vojni povjerenik sudjelovao je na 5. preglednoj konferenciji o poštivanju OEES-ovih/UN-ovih sigurnosnih obveza Bosne i Hercegovine u Sarajevu.
- 3) Dana 16. 11. 2012. predstavnik Ureda vojnog povjerenik sudjelovao je u radu radne skupine za izradu dokumenta za prevenciju i zaštitu od seksualnog uznemiravanja na temelju spola u institucijama Bosne i Hercegovine.

U **prosincu** je realizirana jednodnevni najavljeni posjet vojnog povjerenika 6. pješačkoj brigadi Oružanih snaga BiH, vojarna "Kozara", Banja Luka. Naime, dana 7. 12. 2012. vojni povjerenik je, zajedno sa svojim suradnicima i predstavnicima Misije OEES-a u BiH, boravio u jednodnevnom radnom posjetu 6. pješačkoj brigadi Oružanih snaga BiH. Tom prilikom vojni povjerenik se susreo sa zapovjednikom 6. pješačke brigade, brigadnim generalom Stamenkom Novakovićem, i zamjenikom zapovjednika Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga BiH, brigadnim generalom Mirkom Tepšićem. Također je održao radne sastanke s ključnim predstavnicima (časnici) ljudstva 6. pješačke brigade, dočasnicima i vojnicima, te je obišao i pripadnike brigade koji se nalaze na pripremama za slanje u 5. rotaciju Oružanih snaga BiH u operaciji potpore miru u Afganistanu (ISAF).

Ostale aktivnosti vojnog povjerenika realizirane u prosincu 2012. godine:

- 1) Dana 3. 12. 2012. vojni povjerenik razgovarao je s bivšim visokim suradnikom Istraživačkog sektora Kongresa SAD-a Clayem Wellbornom, koji izvodi obuku u sklopu USAID-ovog Projekta jačanja parlamenta u Istraživačkom i Zakonodavno-pravnom sektoru PSBiH, s ciljem unapređenja usluga što ih ovi sektori pružaju zastupnicima i izaslanicima, ali i drugim korisnicima u Parlamentarnoj skupštini BiH.
- 2) Dana 11. 12. 2012. vojni povjerenik sudjelovao je na 7. konferenciji inspektora Glavnog inspektorata Ministarstva obrane BiH u Fojnici.

- 3) Od 12. do 14. 12. 2012. vojni povjerenik sudjelovao je na Regionalnoj parlamentarnoj konferenciji (sudionici: Hrvatska, Makedonija, Crna Gora, BiH, Albanija, Turska, ženevski DCAF, NATO i OESS) u Zagrebu, na kojoj je imao izlaganje i predstavio dosadašnje rezultate u radu institucije parlamentarnog vojnog povjerenika BiH.
- 4) Dana 20. 12. 2012. vojni povjerenik bio je nazočan obilježavanju polaganja prisege 11. generacije vojnika za prijam u profesionalnu vojnu službu u Oružanim snagama BiH.

6. PREPORUKE PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH ZA UKLANJANJE UOČENIH NEDOSTATAKA

Na temelju činjenica iznesenih u ovome Izvješću, a koje su rezultat ozbiljnih i sveobuhvatnih analiza u radu na predmetima, u nastavku donosimo preporuke vojnog povjerenika koje trebaju biti osnova Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH za uklanjanje izdvojenih nedostataka i problema u 2012. godini. Preporuke dajemo prema problemskim područjima koji su obrađeni u Poglavlju 2.1.

6.1. Preporuka koja se odnosi na obvezu straže sanitetskog osoblja

Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH obvezni su osigurati pravilnu primjenu odredaba članaka 5. i 7. Pravilnika o nošenju i uporabi oružja od 28. 7. 2006., broj: 04-02-4049/06, kao i poštivanje odredaba SOP-a o osiguranju objekata, tehničko-materijalnih sredstava i ljudstva u Oružanim snagama BiH, broj: 16-05-03-15-16-139/08 od 26. 5. 2008., i SOP-a sanitetsko-veterinarskog osiguranja zapovjedništava i jedinica Glavne logističke baze Oružanih snaga BiH, broj: 16-15-13-22-02-3-527-2/09 od 7. 9. 2009. godine.

6.2. Preporuka koja se odnosi na nepriznavanje troškova prijevoza na posao i s posla

- I. Sve institucije Bosne i Hercegovine, kao i odgovorne osobe u njima, bile su i jesu obvezne primjenjivati Odluku o visini, načinu i postupku ostvarivanja prava na naknadu za prijevoz na posao i prijevoz s posla u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 04/09), (u daljnjem tekstu: Odluka Vijeća ministara BiH), a ne donositi zasebno vlastiti propis kojim će derogirati prava nositelja prava.
- II. Odluka Vijeća ministara BiH je obvezujuća, pa postoji zakonsko pravo svih oštećenika u ovome postupku da za svoja materijalna prava koja proizlaze iz radnog odnosa traže sudsko odštetu.
- III. U ovome je predmetu jasna i decidirana odredba članka 3. st. (2) i (3) Odluke Vijeća ministara BiH, koja se mora primjenjivati, a kojom se nalaže sljedeće:

(2) Zaposleniku čije je mjesto rada udaljeno do 80 kilometara od prebivališta pripada pravo na nabavu mjesečne karte ili refundaciju stvarnih troškova mjesečne karte, pod uvjetom da dnevno putuje na relaciji mjesto rada - mjesto prebivališta.

(3) Ukoliko registrirani prijevoznik na određenoj lokaciji ne izdaje mjesečnu kartu, ili je vozni red organiziran tako da zaposlenik ne može u razumno vrijeme koristiti javni prijevoz za dolazak na posao i odlazak s posla, te zaposlenik zbog toga ne koristi pravo nabave mjesečne karte ili refundacije stvarnih troškova mjesečne karte, pripada mu pravo na naknadu troškova prijevoza obračunatu na temelju 70% vrijednosti pojedinačne karte na istoj relaciji.

6.3. Povreda Zakona o službi u Oružanim snagama BiH u vezi s privremenim upućivanjem i postavljanjem na formacijsko mjesto nižega čina

- I. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dužni su u predmetu narednika I. klase R.T.-a osigurati postupanje sukladno članku 134. stavak (3) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 73/10 i 42/12), kojim je predviđeno postavljanje profesionalne vojne osobe, prema potrebi službe, na formacijsko mjesto nižega čina, ali u trajanju do dvije godine.

- II. Ministarstvo obrane BiH i Zajednički stožer Oružanih snaga BiH dužni su također u slučaju imenovanoga osigurati postupanje sukladno članku 147. stavak (2) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 73/10 i 42/12), kojim je ograničeno trajanje privremenog upućivanja profesionalne vojne osobe u neko drugo zapovjedništvo, jedinicu, ustanovu Oružanih snaga i Ministarstvo obrane BiH u istom ili drugom mjestu službe, na razdoblje koje ne smije biti dulje od godine dana tijekom trajanja jednoga ugovora.

6.4. Nepoštivanje propisa prilikom postavljenja profesionalne vojne osobe za vršitelja dužnosti

- I. Nadležni u Zapovjedništvu logistike Oružanih snaga BiH trebaju se upoznati s osnovnim smjernicama za vođenje upravnog postupka u smislu zaprimanja podneska, te procedurom postavljenja i imenovanja profesionalnih vojnih osoba za vršitelje dužnosti. U vezi s tim, predlažem nadležnima imenovati pravnog savjetnika u razdoblju od tri mjeseca od dana izdavanja ove preporuke koji bi ih posavjetovao i uputio na iznesene nejasnoće.
- II. Nadležni koji provode proceduru imenovanja i postavljenja za vršitelja dužnosti trebaju poštivati temeljno pravilo upravnog postupka kada je riječ o danu zaprimanja podneska, a koje glasi:
- III. *Dan predaje podneska preporučenom poštom ili telegrafskim putem odnosno telefaksom smatra se danom predaje nadležnome tijelu, a za vojne osobe i osobe lišene slobode dan predaje podneska vojnoj ustanovi odnosno upravi kazneno-popravne ustanove u kojoj se nalazi osoba lišena slobode smatra se danom predaje tijelu kojemu je podnesak upućen.*
- IV. Obrazac ROS-1 potrebno je popunjavati datumima s naredaba o odsutnosti vojne osobe koja treba biti zamijenjena, a ne općim formulacijama (npr. "do povratka osobe s usavršavanja") ili slovničkim oznakama (npr. "do mjeseca ožujka"), jer su one nerazumljive, pa je to razlog vraćanja i nesuglasnosti nadređenoga.
- V. Ne bi se smjelo inzistirati na tome da se za vršitelja dužnosti postavlja profesionalna vojna osoba iste nacionalnosti kao i ona koju zamjenjuje. Prethodno je uočeno u pismenoj i usmenoj korespondenciji, što je češća pojava, a nije utemeljeno ni u jednom zakonskom ni podzakonskom aktu.
- VI. Nadležna zapovjedništva Oružanih snaga BiH ne bi trebala donositi zasebne pravne akte iz ovoga područja ni samostalno tumačiti postojeće, nego primjenjivati one koji su trenutačno na snazi te, postoji li kakva nejasnoća, obratiti se nadležnima u Ministarstvu obrane BiH za tumačenje.

6.5. Primjedbe na novodoneseni Pravilnik o unapređenju

- I. Potrebno je u što kraćem roku uspostaviti razinu i plan edukacija sadržanih u Poglavlju V. Pravilnika, te iznimke od odredaba Pravilnika svesti na minimum.
- II. Vojni povjerenik ima primjedbe i na članak 44., koji zapravo upućuje na činjenicu da Pravilnik neće biti potpuno proveden do 2014. godine.

6.6. Pooštavanje kriterija za prijevremeno unapređenje u Ministarstvu obrane BiH

Odredbe Zakona te Pravilnika morale bi se poštivati i omogućiti ostvarivanje prava osobama koje su njihovi nositelji. U konkretnom slučaju, profesionalne vojne osobe koje ispunjavaju uvjet za prijevremeno unapređenje shodno odredbama Zakona i Pravilnika, a **imaju** tri uzastopne ocjene "odličan", ali **ne sve tri u sadašnjem činu**, oštećene su i onemogućeno im je pravo na prijevremeno unapređenje.

NAPOMENA:

- Jedna pojedinačna preporuka se odnosi na veći broj pritužbi iz jedne oblasti, te služi kao pokazatelj za uređenje te oblasti
- Pravno djelovanje vojnog povjerenika izražava se i kroz: odluke koje se pozivaju na ranije izdate preporuke, zaključke, pravnu pomoć, stavove, tvrdnje. Također, akti koje vojni povjerenik donosi pod nazivom Obavijesti o uočenim propustima i Obavještenja o postupanju u predmetu oslanjaju se na već donesene preporuke.
- Vojni povjerenik po određenim pojavama i kršenjima Zakona izdaje i stavove u kojima se daje mogućnost počinitelju neke povrede zakonskog ili podzakonskog akta da u određenom roku otkloni ovu povredu i posljedice iste
- Pored pobrojanih preporuka, postoje i još dva akta izdata u 12. mjesecu 2012. godine, koja na ovom mjestu nisu detaljnije pomenuta, a iz razloga što se čeka odgovor o njihovoj primjeni i realizaciji od strane Ministarstva obrane BiH i Zajedničkog stožera Oružanih snaga BiH.

PARLAMENTARNI
VOJNI POVJERENIK
Boško Šiljegović